

TEKNIKHUS OCH MAST I BYN ÅS

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning

Gnarps-Berge 3:10
RAÄ 37
Gnarps socken
Nordanstigs kommun
Hälsingland
2015

Inga Blennå

TEKNIKHUS OCH MAST I BYN ÅS

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning

Gnarps-Berge 3:10
RAÄ 37
Gnarps socken
Nordanstigs kommun
Hälsingland
2015

Rapport 2015:11
Inga Blennå

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butik@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Box 746, 801 28 Gävle

Tel 026-65 56 00

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 20152012

Omslagsbild: Utdrag ur Geometrisk jordbok (V3:26-27). Riksarkivets kartsamling.

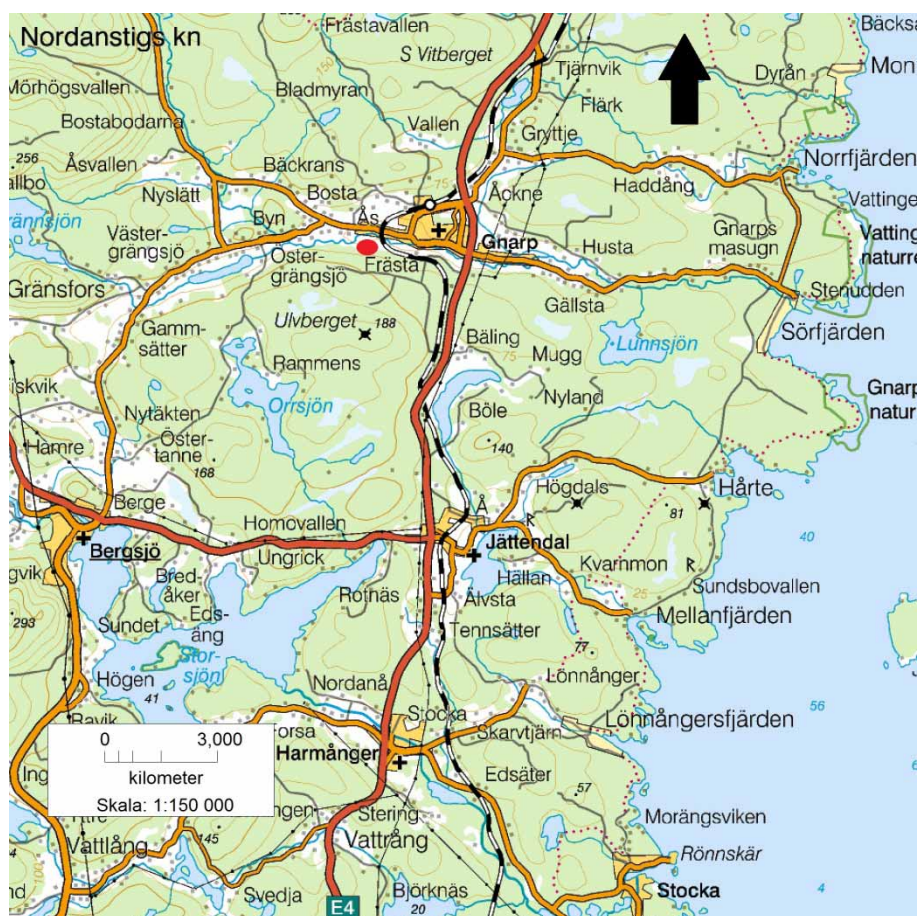
Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Målsättning och metod.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Resultat.....	7
Förslag till vidare åtgärder.....	9
Referenser.....	9
Administrativa uppgifter.....	9
Bilaga 1. Schaktbeskrivning.....	10
Bilaga 2. Profilritning.....	10

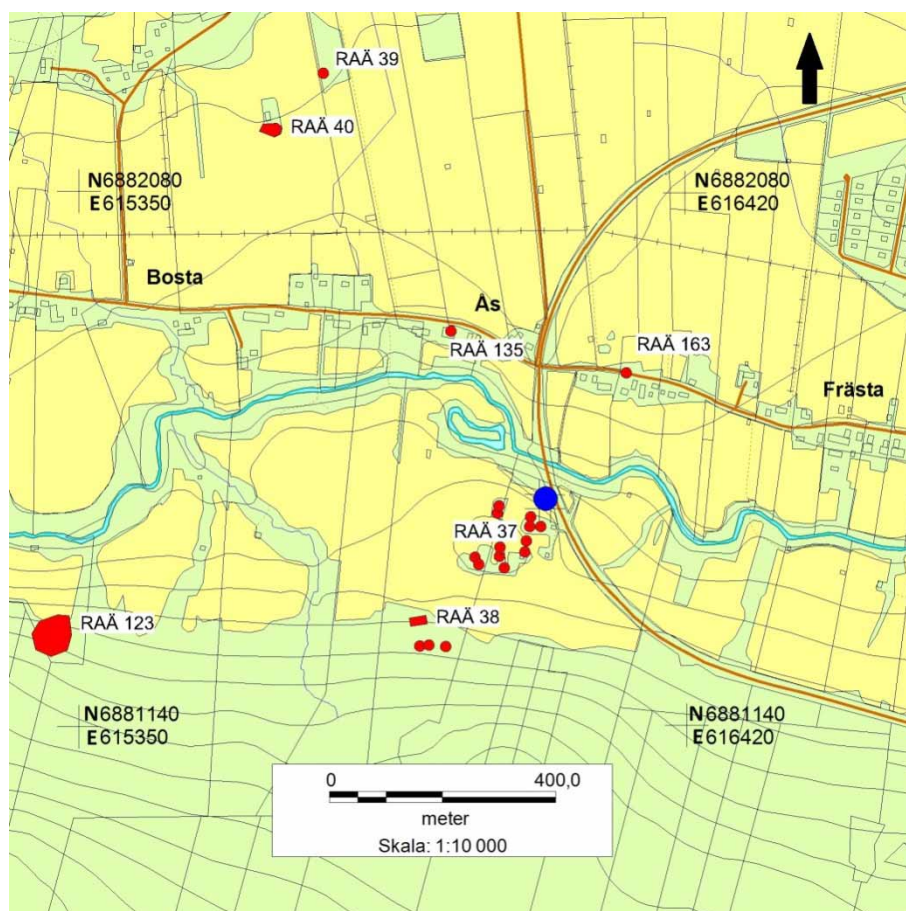

Figur 1. Utdrag ur digitala översiktskartan. Undersökningsområdet är markerat med rött. Skala 1:150 000.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet Gävleborg har gjort en arkeologisk förundersökning genom schaktövervakning invid en fornlämning, RAÄ 37 (gravhögar och husgrundsterrass) i Gnarps socken, Nordanstigs kommun. Arbetet utfördes inför byggandet av ett teknikhus, en mast och en anslutande kabeldragning, efter beslut av Länsstyrelsen (Lst dnr 431-8374-13). Kostnadsansvarig var Scanmast AB. Arbetet utfördes den 21–22 april 2015.

Två schakt grävdes med maskin norr om RAÄ 37 i oplöjd åkermark. Totalt undersöktes cirka 64 kvadratmeter. Inga spår av anläggningar, fynd eller kulturlager kunde påvisas inom det undersökta området.

Figur 2. Undersökningsområdet markerat med blått. Omkringliggande fornlämningar är markerade med rött.

INLEDNING

Länsmuseet Gävleborg har på uppdrag av Scanmast AB utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning i åkermark invid RAÄ 37 i Gnarps socken. Fornlämningen består av elva högar och en husgrundsterrass, vilka tidigare utgjort ett sammanhängande område. Arbetet föranleddes av schaktning inför anläggandet av teknikhus och mast samt en anslutande kabel. Arbetet utfördes efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (Lst dnr 431-8374-13) under 21–22 april 2015 av Inga Blennå.

Figur 3. Platsen för undersökningen centralt i bilden. Impediment med RAÄ 37 till höger i bild. Fotot taget från väster. Foto: Inga Blennå.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Syftet med förundersökningen var att kontrollera eventuell förekomst av fornlämningar samt att dokumentera dessa. Förundersökningen utfördes i form av övervakning vid anläggandet av schaktet. Schaktet mättes in med GPS, fotograferades och beskrevs.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Gnarp socken består av en dalgångsbygd med huvuddelen av bebyggelsen koncentrerad runt Gnarpån och dess tillflöden. Utanför denna finns kustland och glest bebyggda skogsmarker. Socknen gränsar i norr mot Årskogen och Medelpad. Årskogen utgörs av ett skogsområde som både under forntid och senare utgjort en naturlig gräns mellan Medelpad och Hälsingland.

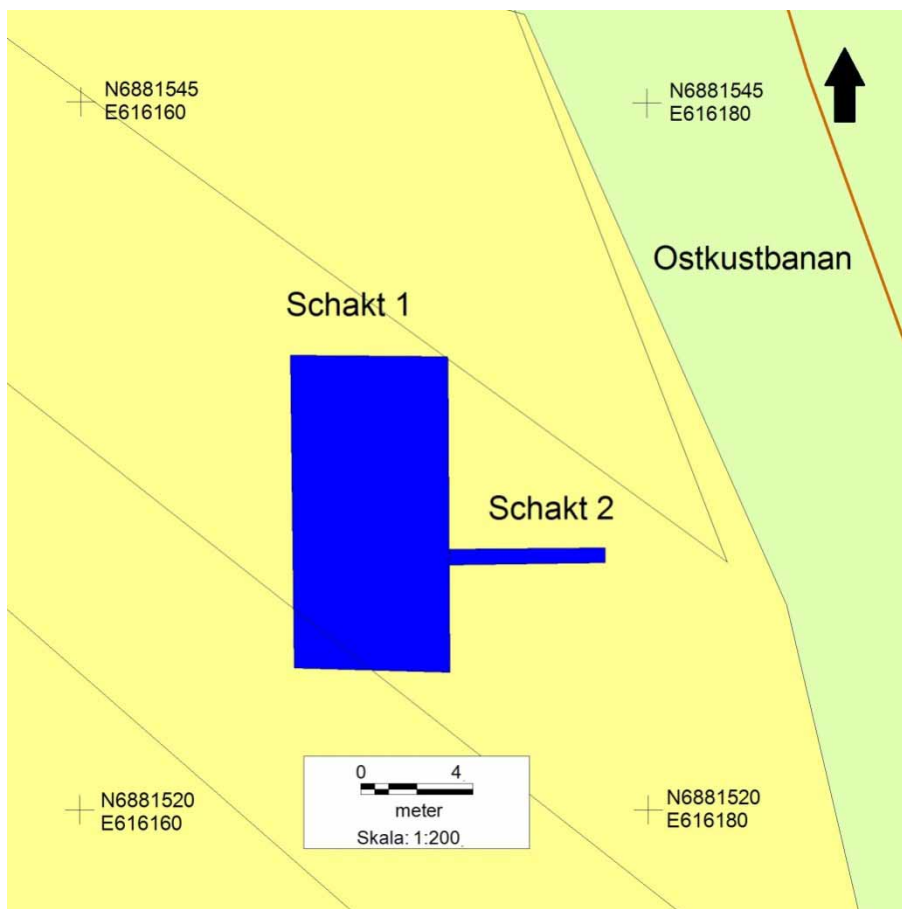
Schaktningen utfördes i åkermark strax öster om den registrerade fornlämningen RAÄ 37. Fornlämningen består av ett gravfält med elva högar och en husgrundsterrass. Lämningarna ligger spridda på flera kringodlade impediment, som tidigare utgjort ett större sammanhängande område, inom aktivt brukad åkermark söder om Gnarpån. Järnåldersbygdens lämningar är till största del samlade nära ån och dess flöde. Fornlämningen RAÄ 37 är en av få lokaler i socknen som innehåller ett flertal lämningar (Liedgren 1992:20).

Norr om undersökningsområdet finns en ås där flera byar ligger på rad, bland annat Frästa, Bosta och Ås. Fornlämningen RAÄ 37 hör till den senare. Inga arkeologiska undersökningar har tidigare gjorts av fornlämningen. I den närliggande byn Bosta gjordes på 1850-talet gravfynd från både äldre och yngre järnålder, det så kallade *Bostafyndet*. Föremålen utgjordes av hästutrustning, vapen och smycken (Gnarp RAÄ 135).

Den geometriska kartan från 1600-talet visar att området redan då delvis låg i brukad åkermark och delvis på ett obruakat impediment (Blennå och Gustafson 2009:14f).

Figur 4. Schakt 1 fotograferat från söder. Foto: Inga Blennå.

Figur 5. Schakt 1 och 2 blåmarkerade.

RESULTAT

Förundersökningen bestod av två schakt som drogs med maskin i oplöjd åkermark. Schakten kommer att rymma teknikhus, mast och en ledningsdragning. Schakt 1 var 11x5,5 meter (N-S) och 0,6–0,8 m djupt. Inom schaktet, där mastfundamentet skulle stå, grävdes en 2x2 meter stor yta ner till 2,5 meters djup. Schakt 2 var 5,5 meter långt, 0,6 meter brett och 0,7 meter djupt. Detta schakt anslöt till östra sidan av schakt 1.

Schakten bestod av ett 0,20–0,25 meter tjockt matjordslager över gråbrun homogen lera. Schakten var tomma på fynd, kulturlager och anläggningar. Inga spår av förhistorisk verksamhet kunde påvisas. De registrerade fornlämningarna på platsen är belägna högre upp i terrängen, medan de undersökta schakten låg lägre och i svag norrslutning.

Figur 6. Schakt 2 fotograferat från väster. Foto: Inga Blennå.

Figur 7. Schakt 1 i profil mot väster. Foto: Inga Blennå.

FÖRSLAG TILL VIDARE ÅTGÄRDER

Länsmuseet anser att inga ytterligare åtgärder är nödvändiga i samband med arbetena inom den förundersökta ytan. Om ytterligare arbeten ska göras i närheten av fornlämningarna ska förnyad kontakt tas med Länsstyrelsen.

REFERENSER

Blennå, I. och Gustafson, G. 2009. *Övergivna gårdslägen från medeltid*. Slutredovisning. Länsmuseet Gävleborg, dnr 2116/320.

Liedgren, L. 1992. *Hus och gård i Hälsingland*. Studia Archaeologica Universitatis Umensis 2. Umeå.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-8374-13

Beslutsdatum: 2014-03-18

Länsmuseet Gävleborgs dnr: 1810/320

Uppdragsgivare: Scanmast AB

Undersökningstid: 21-22 april 2015

Projektledare och arkeologisk personal: Inga Blennå

Fastighet: Gnarps-Berge 3:10

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Exploateringsyta: 64 m³

Undersökt yta: 64 m³

Arkeologtimmar: 8

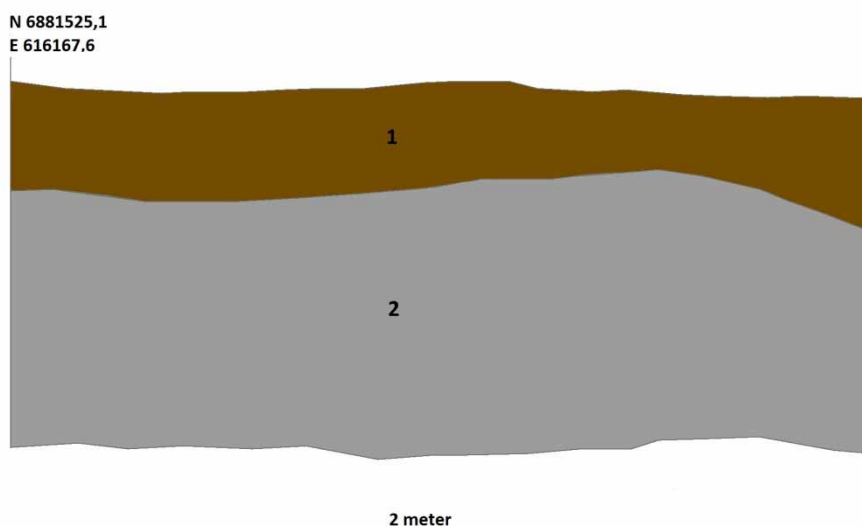
Dokumentationshandlingar: Förvaras i Länsmuseet Gävleborgs arkiv

Fynd: -

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt	Längd m	Bredd m	Djup m	Beskrivning	Fynd
1	11	5,5	0,6-0,8	20-25 cm tjockt lager med brun matjord, ovanpå gråbrun homogen lera med enstaka inslag av 0,02-0,2 m stora stenar.	-
2	5,5	0,6	0,7	20-25 cm tjockt lager med brun matjord, ovanpå gråbrun homogen lera.	-

BILAGA 2. PROFILRITNING

Profil, del av västra långsidan i schakt 1. Skala 1:20.

- 1. Brun matjord, 0,2–0,25 meter tjockt*
- 2. Gråbrun homogen lera*

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE. TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE

